

LA FORMACIÓ AGRÀRIA A DISTÀNCIA. UNA METODOLOGIA PER A MILLORAR I APROPAR MÉS LA FORMACIÓ AL SECTOR RURAL

GABRIEL ESQUIUS I FUENTES

ESCOLA DE CAPACITACIÓ AGRÀRIA FORESTAL

gesquius@gencat.cat

Resum

La formació agrària a distància (FAD) és la modalitat formativa que ofereix el Servei de Formació Agrària (SFA) als professionals del món rural que volen adquirir formació sense necessitat d'assistir a sessions presencials. L'oferta de la FAD, que va començar l'any 2002, se centra en la formació contínua, i els cursos es poden realitzar per Internet o amb manuals en format paper. Els cursos de la FAD són elaborats específicament per qualificats professionals del sector i per professorat de les escoles agràries, tenen un elevat nivell d'exigència, de rigor i de qualitat tècnica i didàctica, i els alumnes compten amb el suport i el seguiment d'un/a tutor/a. El creixement constant del nombre de professionals que segueixen amb èxit i satisfacció els cursos de la FAD, juntament amb l'increment any rere any de l'oferta, fa que avui el sector rural sigui capdavanter en la formació contínua a distància a Catalunya.

1. Què és la FAD

La formació a distància és un sistema formatiu que facilita a qualsevol persona la possibilitat d'adquirir uns coneixements sense necessitat d'assistir de manera presencial a unes sessions de formació. És, per tant, una alternativa que complementa, però que mai exclou, qualsevol altre sistema formatiu, i que permet donar resposta a un ampli ventall de circumstàncies personals i socials.

Des d'aquesta visió, la FAD és la proposta del Servei de Formació Agrària (SFA) per a millorar i apropar més la formació als professionals del sector rural, i centra la seva oferta en la formació continua.

La FAD du a terme per mitjà de cursos per Internet i també de cursos en forma de manuals en paper, per tal de donar les màximes facilitats a tots els professionals del sector que vulguin tenir accés a aquest sistema de formació.

2. Objectius

- Millorar la gestió i la competitivitat de les explotacions agràries per mitjà d'una oferta formativa d'alta qualitat pedagògica i tècnica, enfocada i totalment adaptada a les necessitats del sector agrari i rural català.
- Donar l'oportunitat d'accedir a una formació de qualitat amb independència d'horis i de lloc de residència.
- Ajudar a la divulgació i a l'ús correcte de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) per mitjà de l'elaboració de continguts formatius específics.

3. Els orígens

El mes de juliol de 2000, un grup de professors del SFA vam assistir al Curs d'alternatives a la formació presencial de la Fundació Les Heures de la Universitat de Barcelona, un curs que naixia amb la voluntat de millorar la pràctica docent del professorat de les escoles i dels centres de capacitació agrària. Va passar, però, que les conseqüències del curs van anar, sortosament, molt més enllà d'uns objectius que inicialment es dibuixaven molt més humils.

4. Característiques

A partir del curs es van anar desenvolupant els diferents projectes, fins que el mes de maig de 2002 es va oferir, a través d'Internet, el primer Curs d'informàtica a distància. El mes de novembre, també del mateix any, es feia la primera edició del Curs d'incorporació de joves a l'empresa agrària a distància, aquest cop, però, utilitzant un altre mitjà, els manuals en paper.

Veiem, doncs, que un dels elements importants que configuren la FAD és que els cursos s'ofereixen tant per Internet com en format de manuals en paper, i així es donen les màximes facilitats a les persones que els volen seguir. Per Internet, l'alumne accedeix als contin-

guts multimèdia d'aprenentatge per mitjà d'un campus virtual (RuralCat). Disposa d'un tutor personal i d'una guia del curs. La comunicació bàsica és a través del correu electrònic i el fòrum. En format paper, l'alumne rep un manual amb els continguts del curs. Disposa d'un tutor personal i d'una guia del curs. La comunicació bàsica és a través del telèfon i del correu postal.

Ja sigui en una modalitat o una altra, es disposa d'un material elaborat específicament amb uns continguts didàctics molt elaborats que faciliten al màxim l'aprenentatge. Així doncs, tenim ja dos elements que caracteritzen la FAD:

- Cursos de formació contínua
- Oferta per Internet i amb manuals en paper.

Què vol dir que els cursos estan elaborats per a facilitar al màxim l'aprenentatge de l'alumne? Ho comentarem a partir del mètode pedagògic.

4.1. El mètode pedagògic

A partir de l'experiència l'equip de persones que dins del SFA treballem en el tema de la FAD hem estat capaços d'anar construint el nostre propi model i de donar-li forma per mitjà d'un mètode pedagògic propi, amb la finalitat principal d'oferir una millor formació adaptada al perfil de les persones del món rural. Les característiques principals del nostre mètode són:

- Continguts rigorosos, pràctics i aplicats, i adaptats a les característiques dels alumnes.
- Elaboració de materials per part d'autors especialitzats.
- Fomentar l'actitud proactiva de l'alumne. Aprendre fent (*learning while doing*).
- Elevat nivell d'interactivitat i continguts atractius i agradables.
- Organització dels cursos en aules d'un nombre màxim de vint-i-cinc alumnes.
- Formació amb tutor, que supervisa i dinamitza el treball individual i el del grup i li dóna suport.
- Treball en grup (formació individual, però no en solitari).

Ens apareix, doncs, un tercer element que caracteritza la FAD: disposa d'un mètode pedagògic propi.

Encara hi ha un darrer element que és característic de la FAD, és la manera com s'organitza tot el procés d'elaboració i també d'impartició dels cursos.

4.2. Manera de treballar

La creació d'un curs per a la FAD pot venir donada per dos motius:

- A partir d'una anàlisi i de la detecció de necessitats específiques del sector
- Donar compliment a exigències de formació establertes per l'Administració.

En qualsevol dels dos casos, sempre cal diferenciar bé les dues fases que hi ha en tot el procés de la FAD: producció i impartició.

En la producció dels cursos, cal comptar amb una direcció tècnica que seleccioni els autors i experts i que en coordini la feina. Posteriorment hi ha un tractament didàctic i l'edició, per a, finalment, passar a la creació multimèdia (en el cas d'Internet) o a la impressió en paper.

En la impartició, cal disposar d'una planificació general dels cursos a oferir, de coordinadors per a cada un dels cursos i de tutors que acompanyin els alumnes i els ajudin a aconseguir l'èxit en l'aprenentatge.

Tot aquest treball es porta a terme seguint el model pedagògic definit, i la coordinació, la fan tots els professors del SFA.

En la fase de producció, a banda del treball dels autors i experts, el treball el fa al cent per cent l'equip de professors del SFA, en el cas d'Internet; i en el format paper també, excepte la impressió dels manuals, que és un treball propi d'una impremta.

4.3. Equip humà

El SFA compta amb una xarxa de catorze escoles repartides per tot el territori català, i professorat de les diferents escoles participa en el projecte de la FAD amb diferents nivells de dedicació:

— Disseny i producció de materials (treball per projectes en equips):

- Direcció tècnica de cursos (vuit professors)
- Edició de continguts (dos professors)
- Equip de producció multimèdia (sis professors)
- Equip de producció de manuals en paper (sis professors).

— Gestió acadèmica i acció tutorial:

- Planificació i gestió acadèmica (un professor)
- Coordinació d'edicions de cursos (deu professors)
- Tutors (trenta-cinc professors).

Taula 1

Curs	Any d'inici	Hores	Nombre estudiants (2002-2006)
Windows-Word	2002	20	132
Incorporació de joves a l'empresa agrària	2002	100	354
Aplicador de productes fitosanitaris (nivell bàsic)	2003	25	912
Producció integrada	2004	50	718
Regs	2004	50	196
Documents mercantils	2004	8	53
Càlcul de marges bruts i costos	2005	12	33
Excel	2006	20	35
Benestar animal en porcí	2007	20	54*
Instruments per a la gestió agrària	2007	50	26*
Control de tresoreria	2007	10	23*

* 1a edició

4.4. Oferta actual

Actualment els cursos que es poden realitzar per mitjà de la FAD són els següents:

— Aplicador de productes fitosanitaris (nivell bàsic)	25 h
— Benestar animal	20 h
— Càlcul de marges bruts i costos	12 h
— Control de tresoreria	10 h
— Documents mercantils	8 h
— Excel	20 h
— Incorporació de joves a l'empresa agrària	100 h
— Instruments per a la gestió agrària	50 h
— Producció integrada	50 h
— Regs	50 h

Al final del 2007 s'oferiran també els cursos següents:

— Aplicador de productes fitosanitaris (nivell qualificat)	60 h
— Condicionalitat	20 h
— Gestió de l'empresa agrària (nou enfocament)	50 h

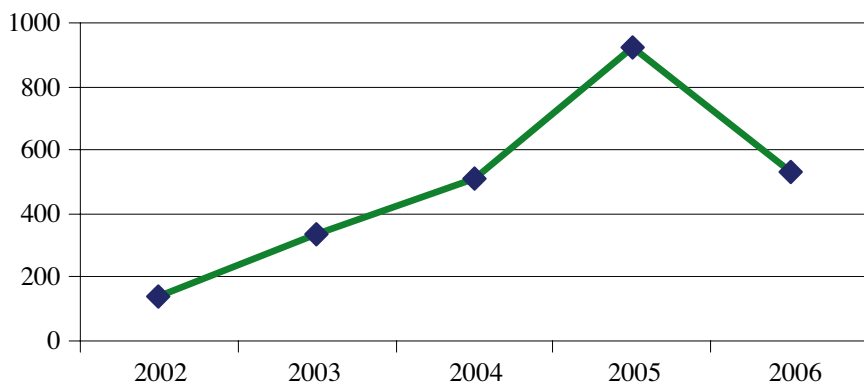
5. Resultats

A part dels resultats qualitatius que ens indiquen que la formació ha fet un pas endavant quant a rigor i qualitat, les dades quantificables ens diuen que:

- Des de l'inici del projecte l'any 2002, hi han passat més de 2.500 alumnes del món rural.
- L'any 2006, la FAD va tenir quaranta-una aules virtuals de formació per Internet.
- Més del 75 % dels alumnes superen la formació amb èxit.
- Avui, a Catalunya el sector rural és pioner en l'ús de les TIC per a la formació contínua.

En la taula es poden veure els cursos que s'han realitzat en el projecte FAD des de l'inici (2002) fins a l'any 2006, amb indicació de la durada de cada curs i el nombre d'alumnes que han seguit amb èxit la formació.

L'evolució del nombre d'alumnes que han realitzat formació FAD durant el període 2002-2006 queda reflectida en el gràfic 1.

Gràfic 1. Evolució del nombre d'alumnes que han fet formació FAD en el període 2002-2006.